

1

Puntegaalstraat, Rotterdam

2013

Een aantal jaar geleden kocht ik een ingelijste foto van Ernest Hemingway. Ik zag hem op een zonnige zondagochtend toen ik op de antiekmarkt in mijn geboortestad liep en... Nee, dat klopt niet. Ik huppelde over de markt, mensen spraken niet tegen me, ze zongen. Kleuren waren fel, verkopers vrolijk en alles was ontroerend mooi: die oude vrouw op dat bankje, dat voorbijrijdende veetransport – álles. Ik bevond me in een hysterische musical waar het ene na het andere nummer de schoonheid van de wereld vierde. Ik was verliefd. De liefde kraakte nog, zo vers was ze.

In die staat zocht ik naar een verjaardagscadeau voor mijn vriendin en kwam ik toevallig die foto van Hemingway tegen. Ik kende hem en zijn werk enkel van naam. De foto was niet erg bijzonder: Hemingway draagt een wit overhemd, heeft een houten stok vast en op de achtergrond drijven wat sloepen. Maar zijn blik trok me: ik had het gevoel

dat hij me doorzag, door me heen keek – voor die oude afdruk kon ik niets verbergen. De verkoopster vroeg er vijftwintig euro voor, ik probeerde af te dingen, maar dat lukte niet. Vermoedelijk hoorde ze aan mijn stem dat ik hem graag wilde. Ik vroeg haar om de lijst apart te houden en liep naar een bankautomaat.

Sinds die zomer verhuist de foto altijd met me mee en nu ik in de woonkamer van mijn nieuwe appartement in Rotterdam sta, twijfel ik waar ik hem op zal hangen. Ik heb nog steeds niets van Hemingway gelezen, maar zijn beeltenis representeert die zomer, de liefde, hoe licht het leven was. Vermoedelijk had ik niet eens op die markt gelopen als ik niet verliefd was geweest, laat staan de foto opgemerkt. Dat is de reden dat ik hem nog heb: de herinnering die hij meedraagt, zijn subtekst.

Ik hang de foto naast het raam, zodat hij van overal in de woonkamer te zien is.

De ramen van het appartement zijn enorm, maar zorgen vandaag niet voor voldoende licht; wolken liggen als een grijze lappendeken over de stad. Of zij ook de wind intomen, weet ik niet, maar het zou kunnen; het is windstil en dat is nog niet voorgevallen sinds ik hier woon. Bij elk bezoek aan de supermarkt, tijdens elke wandeling door mijn nieuwe stad werd ik verrast door rukwinden of bijna omvergeblazen door plotse valwinden. Op

sommige dagen lijkt Rotterdam scheefgeblazen: wandelaars en fietsers hellen naar links, bomen en vlaggen waaien strak dezelfde kant op en gisteren zou ik gezworen hebben dat ik de Euromast wat achterover zag hellen. Nog maar enkele weken ben ik hier, maar dit weet ik al: de wind is de gesel van deze stad, verzet heeft geen zin.

Het appartement bevindt zich in een verbouwd belastingkantoor. De gangen zijn vierentwintig uur per dag verlicht en overal zijn branddeuren die ik onder geen beding open mag laten. Het duurt lang voordat ik buiten ben: ik moet vijf van die deuren door, de trap af en in het atrium scheiden nog drie branddeuren en een voordeur me van de buitenlucht. Tijdens die lange route kom ik zelden iemand tegen. Voor nu vind ik dat prima, ik hoef niemand te zien. Ik moet het juist formuleren: ik wil door niemand gezien worden.

In het midden van de woonkamer staan de laatste verhuisdozen. In de eerste zitten spullen van mijn vriendin, met wie ik ga samenwonen. Direct na de verhuizing moest zij een maand naar New York voor haar werk, ik beloofde alles in te richten. We kennen elkaar lang, we zijn vergroeid, maar tot mijn verbazing voelen haar spullen onbekend. Aan vele hangt weliswaar een gemeenschappelijk verleden (het grillapparaat waarmee we 's nachts croque-monsieurs maakten op haar studentenkamer, de mok waaruit ik 's ochtends koffie dronk

na onze eerste nacht samen, het kussentje waar ik op sliep), maar de meeste dingen zijn verbonden met een geschiedenis die ouder is dan de onze. Hoe belangrijk is die lelijke houten giraffe? Komt hij centraal te staan of moffel ik hem weg? We hebben het er nooit over gehad. Misschien draagt hij wel de herinnering aan een eerste ontmoeting met haar Italiaanse pen vriendin – ik weet het niet.

Ik haal een mintgroene vaas uit de doos, zet hem op de vensterbank en hoop dat hij een *Arbre Magique* zal blijken of een verborgen talent als geurverspreider heeft; het ruikt hier nog steeds naar verf en stof, terwijl het schilderwerk al een week geleden gedaan is.

De laatste paar dozen zijn gevuld met boeken, daarvoor geldt hetzelfde als voor mijn andere spullen; het zijn relieken van een gevoel. Ik herinner me hoe opgetogen ik was toen ik voor een euro *De pianiste* van Elfriede Jelinek vond. Dat de omslag afgrijselijk was, kon me niet schelen; door de bevlogen monoloog van een goede vriend wist ik dat ik haar moest lezen. En hier, de dichtbundel *Alaska* van Peter Verhelst. Ik zag hem liggen op de Boekenbeurs en weet nog hoe verwonderd ik was: enkel als het warm genoeg is, verschijnen woorden op de omslag. Ik kocht hem direct en was in de trein naar huis betoverd door die vreemde, vloeiende zinnen. De meeste boeken kocht ik toen ik Nederlands studeerde in Antwerpen. Elke les of elk

cafégesprek eindigde met een of meerdere titels die ik moest hebben. Ongelezen boeken hoopten zich op en hoe hoger de stapel, hoe beter; er viel nog zoveel te ontdekken.

Sinds ik performance studeer aan de Toneelacademie Maastricht lees ik niet meer. Mijn boeken zijn niet meer dan een decor: ik vulde mijn Maastrichtse kamer ermee in de hoop dat ik zou lezen. Nee, niet eens: ik vulde de ruimte met herinneringen aan mij als lezer, als bevlogen student. Af en toe liet ik mijn hand over de ruggen van de boeken gaan, pakte ik er één vast en bladerde erin, maar lezen deed ik niet. In plaats daarvan verdiepte ik me in installatiekunst, kleurenleer en moderne klassieke muziek en leerde werken met geluidsapparatuur, met beamers, camera's en montageprogramma's. Het lezen schoot erbij in en nu ik voor mijn nieuwe boekenkast sta, vraag ik me af: is mijn liefde voor het geschreven woord uitgedoofd of zijn de letteren hardhandig verdreven?

Ik duw de boeken in het rek, vouw de dozen op en zet ze in de hal.

Op de vensterbank ligt het verfrommelde kaartje voor de theatervoorstelling die ik laatst zag. Toen ik de Rotterdamse Schouwburg in liep, versnelde mijn ademhaling direct. Ik koos een stoel bij het gangpad in de hoop dat het zicht op de uitgang me zou kalmeren, maar het duurde niet lang voordat

ik me duizelig voelde worden. Gedurende de hele voorstelling probeerde ik mijn ademhaling onder controle te krijgen en hoopte maar dat iemand me zou helpen als ik van mijn stoel gleeed. Misschien moest ik alvast mijn telefoon ontgrendelen? Maar wie konden ze bellen? Mijn vriendin was er niet en verder kende ik niemand in deze stad. Ik slaagde erin de voorstelling uit te zitten, tijdens het applaus liep ik de zaal uit. Eenmaal buiten ging het beter, maar ik was uitgeput. Dat ik niet meer zonder paniekaanval op een podium kon staan, wist ik, maar blijkbaar kon ik niet eens meer in een theaterzaal zitten.

Het enige wat ik me van die voorstelling herinner, is het geluid van mijn eigen ademhaling; het gulzige snuiven, trillende blazen, in en uit, in en uit. Net als op die soundscape die ik in Friesland had gemaakt. Was ik daar maar nooit geweest, dan was het misschien allemaal anders gelopen.

Het is ondertussen bijna middag en sinds ik uit bed kwam, heb ik tegen dit moment opgekeken. Ik open mijn computer, er verschijnt een Word-document dat *DOGGY ideeën* heet. Dit moet het script van mijn afstudeervoorstelling worden. De première is over twee weken, maar voorlopig bestaat de solovoorstelling nog niet. Elke mail of praktische vraag veroorzaakt een zweterige paniekaanval; ik weet niet waar te beginnen of wat te doen. De hele dag denk ik aan

de woorden die ik niet schrijf, de repetitieruimte die op mijn aanwezigheid wacht, muziek die niet door de boxen schalt en aan de tekst die ik niet in de microfoon spuw. Op vragen van vrienden en docenten hoe het met de voorstelling gaat, antwoord ik dat ik nu volop de tekst verbeter, maar ik heb niet meer dan deze korte opsomming:

performance-concert
lyrics gebruiken
'How much is that doggy in the window'
samen met V. maken?

Steeds als ik het open, schrik ik hoe weinig er staat. Enkele jaren geleden liep ik nog over van ideeën, kraste pagina's vol met plannen en ingevingen en altijd had ik zin om op een podium te staan. Maar nu ben ik opgedroogd. Onvruchtbare grond ben ik geworden, de woestijn heeft me opgeslokt en water alleen zal me niet redden.

Drie jaar geleden deed ik auditie voor de Toneelacademie Maastricht en werd aangenomen als performer. Mijn grote droom zou eindelijk bewaarheid worden: een leven op het podium.

Aan het begin van de opleiding maakte ik korte solo's: ik schoot video's van mijn gezicht of lede-

maten, beamde ze op de muur en te midden van die beelden droeg ik verhaspelde lyrics voor, fragmenten uit gedichten of reclameslogans. Altijd was het een variatie op hetzelfde idee: een spel tussen mij en mijn voorbeelden. Docenten noemden het interessant, zeiden dat mijn werk een spannende dynamiek had. ‘Het was hier en daar wat rafelig, maar de basale vertelkracht maakt veel goed.’

Op een avond hing ik aan de toog met V., een klasgenoot. Het maken van die solo’s kostte ons allebei weinig moeite en dat zat ons niet lekker: we hadden het gevoel dat we deden wat ons werd opgedragen, dat we binnen de lijntjes kleurden. Dat was niet waarvoor we naar de toneelschool waren gekomen, zei ik en ik zette mijn glas met een klap neer. V. kraakte de ene pinda na de andere en zei: ‘Er zit geen hart in wat we maken, er staat niets op het spel.’ Op het einde van de avond besloten we samen een voorstelling te maken: we schreven teksten, componeerden muziek, bedachten een enscenering en praatten lang over de inhoud. We zouden het over Maria hebben, de eeuwige moeder, en de performance zou het midden houden tussen concert, theater en spoken word. We zorgden voor degelijke microfoons, kostuums en huurden een goed mengpaneel. We maakten zelfs een affiche. De inzet was hoog, maar het was het waard.

De première vond plaats op een dinsdagochtend om negen uur. V. sloeg de eerste tonen aan op de pia-

no, een spot ging aan. Ik pakte de microfoon, trok hem naar me toe en stootte hem tegen mijn tanden. Wat later struikelde ik over een kabel waardoor het gehuurde mengpaneel op de grond donderde en halverwege de voorstelling vergat ik een groot stuk van mijn tekst. Ik zei wat ik nog wist en vulde de leegtes op met euhm's en geïmproviseerde zinnen. Toen het zaallicht aanging, klapte het publiek aarzelend, V. en ik durfden pas van het podium af te komen toen de zaal leeg was en er alleen nog een handvol docenten overbleef voor het nagesprek. Het was een echec: we hadden ons kloppend hart willen tonen, maar waren verdronken in gestuntel.

‘De praktische problemen parkeren we even,’ zei de docent die het gesprek leidde, ‘die zijn makkelijk oplosbaar. Ik wil het hebben over de kern van wat Michiel en V. hebben gemaakt.’ V. keek naar zijn schoenen, de docenten zaten onderuitgezakt, enkelen tikten op hun telefoon. De conclusie werd snel getrokken en was ongenadig: de opzet van de voorstelling was niet interessant, ze geloofden ons niet, de muziek was niet boeiend. ‘En de teksten?’ vroeg ik. Een docent haalde zijn schouders op en vroeg of iemand nog een laatste woord had. G. schraapte zijn keel. Hij was een van de belangrijkste mensen op school: hij had veel connecties in de theaterwereld en regelde voor sommige studenten mooie stages. Soms zelfs werk. Hij keek lang naar mij, daarna naar V. en ten slotte naar ons decor. Niemand sprak,